

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

IV. ÚS 3/2010-9

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 21. januára 2010 predbežne prerokoval sťažnosť I. M., t. č. vo väzbe, zastúpeného advokátom JUDr. P. P., B., vo veci namietaného porušenia jeho základného práva na obhajobu podľa čl. 50 ods. 3 Ústavy Slovenskej republiky postupom Okresného súdu Banská Bystrica v konaní vedenom pod sp. zn. 1 T 79/2009 a jeho uznesením z 28. augusta 2009 v spojení s postupom Krajského súdu v Banskej Bystrici v konaní vedenom pod sp. zn. 2 To 262/09 a jeho uznesením z 1. októbra 2009 a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť I. M. o d m i e t a .

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 12. novembra 2009 doručená sťažnosť I. M., t. č. vo väzbe (ďalej len „sťažovateľ“), ktorou namieta porušenie základného práva na obhajobu podľa čl. 50 ods. 3 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) postupom Okresného súdu Banská Bystrica (ďalej len „okresný súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 1 T 79/2009 a jeho uznesením z 28. augusta 2009, ktorým

zamietol žiadosť sťažovateľa o prepustenie z väzby, neprijal jeho písomný sľub, neuložil dohľad probačného a mediačného úradníka a súčasne rozhodol o ďalšom trvaní väzby po podaní obžaloby v spojení s postupom Krajského súdu v Banskej Bystrici (ďalej len „krajský súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 2 To 262/09 a jeho uznesením z 1. októbra 2009, ktorým zamietol sťažnosť sťažovateľa proti rozhodnutiu súdu prvého stupňa.

Z obsahu sťažnosti vyplýva, že 26. augusta 2009 bola okresnému súdu podaná obžaloba na sťažovateľa za pokračovací prečin nebezpečného vyhrážania podľa § 360 ods. 1 a 2 písm. a) a b) Trestného zákona a prečin porušovania domovej slobody podľa § 194 ods. 1 a 2 písm. b) Trestného zákona. Sťažovateľ bol v tejto trestnej veci vzatý do väzby rozhodnutím okresného súdu z 1. júla 2009 s tým, že lehota väzby začala plynúť od 30. júna 2009 o 1.15 h.

Podstatou sťažnosti je námietka, že *„okresný súd rozhodoval o ďalšom trvaní väzby po podaní obžaloby a o žiadosti o prepustenie z väzby obvineného bez prítomnosti obhajcu z dôvodu, že obhajca bol na dovolenke od 28. 8. 2009 do 6. 9. 2009 a z uvedeného dôvodu konštatoval, že obhajca je nedostupný a teda bol daný dôvod rozhodovať bez jeho prítomnosti“*.

Okresný súd vyrozumel obhajcu sťažovateľa telefonicky 28. augusta 2009 o 10.00 h, že termín rozhodovania o väzbe je o 13.00 h tohto istého dňa, čo je podľa názoru sťažovateľa v rozpore s právom na obhajobu aj v prípade, ak by obhajca bol v práci, pretože tak krátky časový interval mu nedovoľuje zorganizovať svoje pracovné povinnosti tak, aby mohol navštíviť klienta vo väznici a pripraviť sa na obhajobu.

Sťažovateľ s poukazom na základnú lehotu väzby v prípravnom konaní, ktorá je sedem mesiacov (§ 76 ods. 2 Trestného poriadku), uviedol, že žiadna prekážka nebránila tomu, aby okresný súd určil termín výsluchu tak, aby mal sťažovateľ *„možnosť na prípravu obhajoby aby sa mohol obhajovať sám, keďže obhajca bol na dovolenke a nemohol tak fyzicky splnomocniť iného obhajcu na základe substitučnej plnej moci k jeho obhajobe. Okresný súd na základe telefonického rozhovoru súdu s obhajcom vedel od obhajcu, že*

dovolenka obhajcu potrvá do 6. 9. 2009 a od 7. 9. 2009 bude v práci a bude tak môcť pripraviť svojho klienta na obhajobu alebo vykonať jeho obhajobu osobne.“.

Sťažovateľ tvrdí, že „Ak by súd určil termín rozhodovania o väzbe v termíne od 7. 9. 2009, kedy bol obhajca obvineného už na pracovisku v sídle svojej kancelárie, v danom prípade by termín rozhodovania o väzbe nebol v rozpore s ust. § 238 ods. 3 Tr. por. Takýmto bezdôvodne urýchleným konaním súdu, keďže nedostupnosť obhajcu nebola dlhodobá, dĺžka jeho nedostupnosti bola súdu známa a súd mal dostatok času rozhodovať o ďalšom trvaní väzby po návrate obhajcu z dovolenky, bolo porušené ústavné právo obvineného na obhajobu a to právo poskytnúť mu dostatočný čas a možnosť na prípravu obhajoby aby sa mohol obhajovať sám alebo prostredníctvom svojho obhajcu, navyše ak išlo o nutnú obhajobu.“.

Okresný súd uznesením sp. zn. 1 T 79/2009 z 28. augusta 2009 žiadosť sťažovateľa o jeho prepustenie z väzby na slobodu zamietol, taktiež neprijal písomný sľub sťažovateľa a neuložil nad obvineným ani dohľad probačného a mediačného úradníka. Sťažovateľ podal proti uzneseniu okresného súdu sp. zn. 1 T 79/2009 z 28. augusta 2009 sťažnosť, o ktorej rozhodol krajský súd uznesením sp. zn. 2 To 262/09 z 1. októbra 2009 tak, že ju zamietol.

Na základe uvedeného sťažovateľ žiada, aby ústavný súd vyslovil, že postupom okresného súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 1 T 79/2009 v spojení s postupom krajského súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 2 To 262/09 bolo porušené jeho základné právo podľa čl. 50 ods. 3 ústavy. Žiada tiež o priznanie náhrady trov právneho zastúpenia.

II.

Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Ústavný súd každý návrh na začatie konania predbežne prerokuje podľa § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa a zisťuje, či nie sú dané dôvody na odmietnutie návrhu podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde.

Podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania návrhy, na ktorých prerokovanie nemá právomoc, návrhy, ktoré nemajú náležitosti predpísané zákonom, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene. Ústavný súd môže odmietnuť aj návrh, ktorý je zjavne neopodstatnený.

O zjavne neopodstatnenú sťažnosť ide podľa ustálenej praxe ústavného súdu vtedy, ak by namietaným postupom orgánu štátu, v posudzovanom prípade okresného súdu a krajského súdu, nemohlo dôjsť k porušeniu toho základného práva alebo slobody, ktoré označil sťažovateľ, a to buď pre nedostatok vzájomnej príčinnej súvislosti medzi označeným postupom orgánu štátu a základným právom alebo slobodou, porušenie ktorých sa namietalo, prípadne z iných dôvodov. Za zjavne neopodstatnenú sťažnosť preto možno považovať tú, pri predbežnom prerokovaní ktorej ústavný súd nezistil žiadnu možnosť porušenia označeného práva alebo slobody, realnosť ktorej by mohol posúdiť po jej prijatí na ďalšie konanie (I. ÚS 56/03, II. ÚS 70/00, IV. ÚS 66/02).

Sťažovateľ namieta porušenie základného práva na obhajobu podľa čl. 50 ods. 3 ústavy tým, že samosudca okresného súdu vyrozumel jeho obhajcu o termíne výsluchu v súvislosti s rozhodovaním o väzbe po podaní obžaloby v deň konania výsluchu, keď bol jeho obhajca na dovolenke, tento úkon nepreložil na čas po návrate obhajcu z dovolenky a výsluch vykonal bez prítomnosti obhajcu, pričom krajský súd potvrdil postup okresného súdu ako zákonný a správny.

1. Ústavný súd pri posudzovaní časti sťažnosti namietajúcej postup okresného súdu vychádzal z princípu subsidiarity svojej právomoci pri ochrane ústavnosti, ktorý je vyjadrený v ustanovení čl. 127 ods. 1 ústavy. Z uvedeného princípu vyplýva, že ak ústavný súd pri predbežnom prerokovaní sťažnosti zistí, že sťažovateľ sa ochrany základných práv alebo slobôd mohol domôcť využitím jemu dostupných a účinných prostriedkov nápravy pred iným súdom, musí takúto sťažnosť odmietnuť z dôvodu nedostatku právomoci na jej prerokovanie (IV. ÚS 115/07).

V danom prípade bola proti uzneseniu okresného súdu prípustná sťažnosť, v ktorej mohol sťažovateľ namietat' aj porušenie ustanovení o konaní, ktoré uzneseniu predchádzalo [§ 189 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku], a o ktorej rozhodoval krajský súd, čo v danom prípade vylučuje právomoc ústavného súdu rozhodovať o porušení základného práva a slobôd sťažovateľa uznesením okresného súdu sp. zn. 1 T 79/2009 z 28. augusta 2009, a preto v tejto časti pri predbežnom prerokovaní sťažnosť sťažovateľa odmietol podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde z dôvodu nedostatku svojej právomoci.

2. Vo zvyšnej časti sa ústavný súd zameril na posúdenie opodstatnenosti sťažnosti vzhľadom na obsah a rozsah základného práva na obhajobu s prihliadnutím na predmet konania, v ktorom sa jeho porušenie namieta.

Pri posudzovaní tejto časti sťažnosti ústavný súd prihliadol na konanie pred všeobecnými súdmi ako na celok, teda aj na procesný postup okresného súdu predchádzajúci vydaniu jeho rozhodnutia z 28. augusta 2009, pretože tento bol tiež predmetom preskúmania krajského súdu v konaní o sťažnosti vedenom pod sp. zn. 2 To 262/09.

Ústavný súd si v súvislosti s predbežným prerokovaním sťažnosti vyžiadal od okresného súdu úradný záznam o vyzozumení obhajcu z 28. augusta 2009 a zápisnicu o výsluchu sťažovateľa z 28. augusta 2009. Z uvedených dokladov vyplýva, že obhajca po vyzozumení o termíne a mieste výsluchu sťažovateľa oznámil, že sa výsluchu nezúčastní, pretože čerpá plánovanú dovolenku, ktorá bude trvať do 6. septembra 2009. Sťažovateľ pri

výsluchu uviedol, že trvá na svojej písomnej žiadosti o prepustenie z väzby na slobodu z 21. augusta 2009 a podľa jeho názoru nie sú u neho dané dôvody útekovej ani preventívnej väzby. Neprítomnosť obhajcu nenamietal.

Z obsahu sťažnosťou napadnutých rozhodnutí ústavný súd zistil, že okresnému súdu bola podaná obžaloba na sťažovateľa 26. augusta 2009. Okresný súd uznesením sp. zn. 1 T 79/2009 z 28. augusta 2009 rozhodol podľa § 238 ods. 3 Trestného poriadku v spojení s § 79 ods. 3 Trestného poriadku o zamietnutí žiadosti sťažovateľa o prepustenie z väzby na slobodu, ktorú podal 24. augusta 2009, podľa § 80 ods. 1 písm. b) Trestného poriadku písomný sľub sťažovateľa neprijal a podľa § 80 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku dohľad probačného a mediačného úradníka neuložil. Sťažovateľ podal proti tomuto uzneseniu sťažnosť, ktorú písomne odôvodnil prostredníctvom svojho obhajcu podaním doručeným 16. septembra 2009. V sťažnosti predniesol aj tie námietky, ktorými odôvodnil v sťažnosti ústavnému súdu namietané porušenie základného práva na obhajobu podľa čl. 50 ods. 3 ústavy. Krajský súd k týmto námietkam po citácii ustanovenia § 72 ods. 2 Trestného poriadku uviedol: *„K námietkam obvineného, že okresný súd porušil jeho právo na obhajobu, keďže pri jeho výsluchu nebol obhajca prítomný, krajský súd vychádzajúc z vyššie uvedeného uvádza, že postup okresného súdu bol v tomto smere zákonný a správny. Obhajca bol totiž o konaní výsluchu riadne upovedomený, pričom pri rešpektovaní požiadavky urýchleného vybavovania väzobných vecí nebol daný žiadny dôvod, aby okresný súd odložil výsluch obvineného na čas, kedy sa jeho obhajca vráti z dovolenky.“*

Podľa čl. 50 ods. 3 ústavy obvinený má právo, aby mu bol poskytnutý čas a možnosť na prípravu obhajoby a aby sa mohol obhajovať sám alebo prostredníctvom obhajcu.

Podľa § 2 ods. 6 Trestného poriadku ak tento zákon neustanovuje inak, orgány činné v trestnom konaní a súdy konajú z úradnej povinnosti. Väzobné veci sú povinné vybavovať prednostne a urýchlene. Na obsah petícií zasahujúcich do plnenia týchto povinností orgány činné v trestnom konaní ani súd neprihliadajú.

Podľa § 72 ods. 2 Trestného poriadku pred rozhodnutím o väzbe musí byť obvinený vypočutý; o čase a mieste výsluchu sa vhodným spôsobom upovedomí prokurátor, obvinený a jeho obhajca, ak je dosiahnuteľný.

Podľa § 238 ods. 3 Trestného poriadku (ktorý upravuje postup súdu po podaní obžaloby alebo návrhu na dohodu o vine a treste), ak je obvinený vo väzbe, rozhodne súd o väzbe prednostne a urýchlene a ak to okolnosti prípadu umožňujú, tak súčasne s rozhodnutím podľa § 239 ods. 1, § 241, § 244 alebo § 331 ods. 1, najneskôr však tak, aby postupom podľa § 76 ods. 3 alebo 4 došlo k právoplatnému rozhodnutiu o väzbe do uplynutia lehoty, ktorá by bola základnou alebo predĺženou lehotou väzby v prípravnom konaní.

Podľa § 79 ods. 3 Trestného poriadku obvinený má právo kedykoľvek žiadať o prepustenie na slobodu. O takej žiadosti sa musí bez meškania rozhodnúť.

Trestný poriadok neustanovuje formu, akou má byť obhajca vyrozumiený o termíne výsluchu pred rozhodnutím o väzbe. Telefonický kontakt preto nie je vylúčený a vzhľadom na požiadavku prednostného a urýchleného vybavovania väzobných vecí je táto forma vyrozumienia obvyklá. V prípade sťažovateľa ani nie je spor o tom, či obhajca bol, alebo nebol riadne vyrozumiený, ústavný súd preto vychádzal z toho, že obhajca bol samosudcom okresného súdu o termíne výsluchu sťažovateľa riadne vyrozumiený, z čoho tiež vyplýva, že v čase vyrozumienia bol obhajca dosiahnuteľný. Spornou je len otázka, či prekážka na strane obhajcu (jeho dovolenka) bola dôvodom na preloženie výsluchu na čas po jej odpadnutí a či vykonaním výsluchu sťažovateľa bez prítomnosti obhajcu mohlo dôjsť k porušeniu práva na obhajobu.

Vychádzajúc z ustanovenia § 79 ods. 3 Trestného poriadku, ktorý ukladá rozhodnúť o žiadosti obvineného o prepustenie z väzby bez meškania v spojení s požiadavkou prednostného a urýchleného rozhodovania o väzbe po podaní obžaloby vyjadrenej v § 238 ods. 3 Trestného poriadku, nie je podľa názoru ústavného súdu akceptovateľná námietka

sťažovateľa, že okresný súd mal a mohol preložiť termín jeho výsluchu pred rozhodnutím o väzbe na čas po návrate obhajcu z dovolenky.

Podstatou a zmyslom základného práva na obhajobu je zaručiť obvinenému, resp. obžalovanému primeranú a dostatočnú možnosť ochrany jeho práv a právom chránených záujmov v rámci konania v jeho trestnej veci v súlade s požiadavkami spravodlivého procesu (III. ÚS 164/09). Právo na obhajobu je súčasťou záruk spravodlivého súdneho konania, ktoré sú aplikovateľné aj v konaniach zaručujúcich právo na osobnú slobodu. Obsah tohto práva však nemožno chápať ako bezvýhradnú povinnosť súdu podriadiť svoj procesný postup požiadavkám obvineného a jeho obhajcu. Spôsob uplatnenia základného práva na obhajobu je podmienený aj správaním obvineného a jeho obhajcu a jeho rozsah závisí aj od predmetu konania, v ktorom sa uplatňuje.

Povinnosťou okresného súdu bolo vyrozumieť obhajcu o termíne a mieste výsluchu, ak bol zastihnuteľný, a tým mu poskytnúť možnosť sa na tomto úkone zúčastniť na účely efektívneho výkonu obhajoby, pri súčasnom rešpektovaní ďalších ústavných a zákonných požiadaviek upravujúcich jeho procesný postup vrátane požiadavky prednostného a urýchleného rozhodovania o väzbe, ktorej účelom je okrem iného aj reálne garantovanie práva obvineného na periodickú kontrolu zákonnosti väzby. V konaní o väzbe nie je akceptovateľná požiadavka odložiť rozhodnutie na čas po návrate obhajcu z dovolenky, čo by v posudzovanej veci znamenalo predĺženie konania o minimálne 10 dní. Podľa názoru ústavného súdu totiž nemožno úspešne namietat' porušenie určitého ústavou alebo medzinárodnou zmluvou garantovaného práva alebo slobody takým postupom dotknutého všeobecného súdu, ktorý by mohol mať za následok porušenie iného ústavou, resp. medzinárodnou zmluvou garantovaného práva alebo slobody (IV. ÚS 62/08). Navyše sťažovateľ nepreukázal, že by on alebo jeho obhajca žiadali o odklad výsluchu a z dokladov, ktoré mal ústavný súd pri predbežnom prerokovaní sťažnosti k dispozícii, vyplýva, že sťažovateľ nenamietal pri výsluchu neprítomnosť svojho obhajcu. Všeobecný súd v takom prípade nemôže byť zodpovedný za spôsob výkonu obhajoby vyplývajúci z organizácie činnosti advokátskej kancelárie v situácii vopred známej dlhšej neprítomnosti advokáta.

V namietanom konaní rozhodoval okresný súd o žiadosti sťažovateľa o prepustenie z väzby v spojení s rozhodovaním o ďalšom trvaní väzby po podaní obžaloby. Sťažovateľ bol pred rozhodnutím o väzbe vypočutý, a teda mal možnosť predniesť všetky argumenty, ktoré považoval v danom štádiu trestného konania za potrebné na doplnenie písomných dôvodov žiadosti a ktoré považoval za relevantné na spochybnenie existencie dôvodov jeho ďalšej väzby. Následne mohol svoju obhajobu účinne uplatniť v sťažnosti proti uzneseniu okresného súdu, čo aj prostredníctvom svojho obhajcu urobil. Skutočnosť, že krajský súd jeho argumentáciu neakceptoval a žiadosti o prepustenie z väzby na slobodu nevyhovel, nemôže viesť k záveru o porušení jeho práva na obhajobu v konaní o väzbe (obdobne napr. I. ÚS 241/09).

Ústavný súd nezistil príčinnú súvislosť medzi námietkami sťažovateľa v konaní pred ústavným súdom a jeho základným právom podľa čl. 50 ods. 3 ústavy, a preto sťažnosť odmietol podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde v časti smerujúcej proti postupu okresného súdu pre nedostatok právomoci na jej prerokovanie a v časti proti postupu krajského súdu pre zjavnú neopodstatnenosť.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 21. januára 2010